

## Lectures recomanades

### VOCES DE CHERNÓBIL

Svetlana Alexiévich

Fa uns mesos, la plataforma HBO estrenava amb gran èxit mundial la mini sèrie *Chernòbil*, on s'explica a través de diferents personatges com es va desenvolupar, a l'extinta Unió Soviètica, la crisi nuclear més gran de la història. L'exitosa sèrie creada per **Craig Mazin** està basada en el llibre *Voces de Chernòbil* de la Nobel de literatura **Svetlana Alexiévich**. L'obra d'Alexiévich, nascuda a la Ucraïna soviètica al 1948, de la mateixa generació que **Vladimir Putin**, ha estat centrada en el periodisme d'observació, en la literatura dels fets, en el seu cas centrada en l'evolució social i política d'una generació de russos nascuts després de l'estalinisme i educats en el sofriment, la mentida, i restriccions de tot tipus i que l'han convertit en un testimoni privilegiat de la decadència primer, col·lapse després del règim soviètic. La seva obra literària ha estat centrada sempre en escoltar a la gent, i ser capaç de teixir una narració veraç, lluny de tot biaix o agenda política, la qual cosa dona una gran força a tots els seus llibres.

En *Veus de Chernòbil*, l'autora es centra en explicar els fets que van passar a l'abril de 1986, quan l'explosió d'un reactor nuclear va causar un dels majors desastres viscuts al vell continent en el darrer segle i que podia haver acabat seguint una tragèdia encara més gran sinó hagués estat per l'heroisme i el sacrifici de milers de russos que van sacrificar les seves vides per evitar un desastre major.

Es tracta d'un llibre de periodisme d'investigació, com altres de l'autora ucraïnesa, que recrea a través d'un complex mosaic de veus i històries les mentides i mitges veritats que van seguir a la catàstrofe. Com en altres de les seves obres, traspua la prudència de qui sap que ningú pot estar mai segur de posseir la veritat, però que aquesta es pot aproximar a través de l'estudi dels fets, d'un treball laboriós i minuciós per entendre cadascuna de les peces i posar-les al lloc adequat. En aquest sentit, l'obra de Alexievich, comparada sovint amb el gran cronista **Kapuscinski**, té molts punts de trobada amb els de **Josep Pla**. Entre d'altres coses per entendre que la matèria prima de la societat, de qual-



sevol història, són les persones, i és a través de posar el focus en l'individu que un pot extreure conclusions sobre el paisatge general.

Amb aquestes premisses descobrim que *Veus de Chernòbil*, també la meravellosa sèrie de televisió, no va d'energia nuclear, sinó que permet aproximar l'home soviètic i el seu context. La tràgica història de Chernòbil, amagada per les autoritats soviètiques que mai es van preocupar pels riscos als que sotmetia a la seva població i que van resultar tràgics, permet veure la natura del "*homo sovieticus*", un ésser sense opinió pròpia, despulat de consciència i educat en un únic valor d'obediència a l'Estat fins el punt de ser capaç de creure abans la versió d'un superior que el que veuen els nostres ulls. El dogma i la fe per sobre els fets i la veritat. El comunisme va voler implementar un perillós i lliberticida experiment d'enginyeria social fracassat perquè, com sabem, la condició humana, com el curs del riu, acaba sent indomable. Al final, aquesta consciència es rebel·la, perquè l'home està fet per ser lliure i per això cal la veritat.

Al final Chernòbil és un episodi extrem –que també permet veure el millor de la condició humana– que permet reflexionar sobre com la veritat és incompatible amb un règim totalitari. Unes reflexions en l'època de la *postveritat* on els sentiments, els desitjos, les agendes polítiques en els mitjans de comunicació o la tirania del políticament correcte són els elements que avui debiliten la veritat que és el mateix que debilitar la veritat. Un llibre colpidor, punyent en molts moments, intrigant, detectivesc, i que permet aproximar-se al passat Soviètic amb una lent diàfana i clara.